

V LÁSKE URČUJÚ PRAVIDLA PENIAZE A POSTAVENIE

JANE AUSTEN

ROZUM

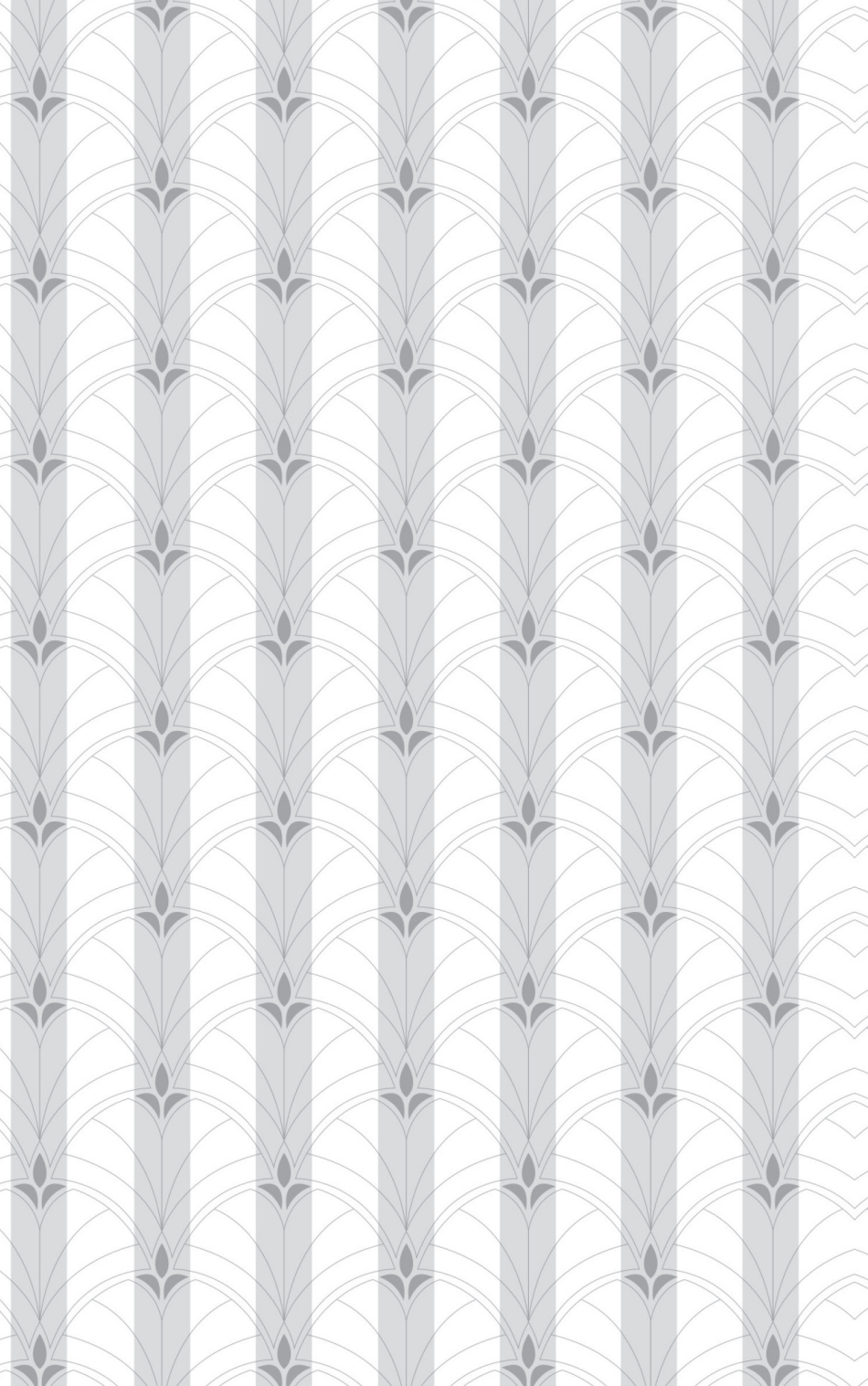
A

CIT



IKAR





JANE AUSTEN

ROZUM

— A —

CIT

Preložila Miriam Ghaniová

IKAR

Jane Austen
SENSE AND SENSIBILITY

Translation © 2023 by Miriam Ghaniová
Jacket design © 2023 by Barbara Baloghová
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9038-9

PRVÁ KAPITOLA



Dashwoodovci žili v Sussexe odnepamäti. Mali veľké panstvo so sídlom v Norland Parku, priamo uprostred svojich majetkov, kde po mnoho generácií viedli taký úctyhodný život, že ich dobrá povest' bola známa široko-ďaleko. Nebohý posledný majiteľ tohto panstva bol starý mládenec, ktorý sa dožil veľmi vysokého veku, a jeho sestra mu robila gazdinú aj spoločníčku. Jej odchod do večnosti, ktorý sa odohral desať rokov pred jeho skonom, však priniesol do domu veľkú zmenu. Aby totiž nahradil jej stratu, pozval k sebe bývať svojho synovca, pána Henryho Dashwooda, zákonného dediča norlandského panstva, ktorému ho chcel odkázať. V spoločnosti synovca, netere a ich detí prežil starý pán príjemné roky. Jeho náklonnosť k nim ešte vzrástla. Neutíchajúca pozornosť pána a pani Dashwoodovcov, ktorú venovali jeho želaniam, nepramenila len zo zisťnosti, ale aj z dobroty ich srdca, a poskytovala mu všetko pohodlie, aké sa mohlo mužovi jeho veku dostať, a deti mu svojou veselosťou vniesli radosť do života.

Z predchádzajúceho manželstva mal pán Henry Dashwood syna, so súčasnou manželkou tri dcéry. Syn, solídny a rozvážny mladý muž, bol dostatočne zabezpečený vďaka značnému majetku svojej matky, ktorého polovica mu pripadla hneď po dosiahnutí plnoletosti. Krátko nato prostredníctvom sobáša svoje bohatstvo ešte zveľadil. Norlandské panstvo preňho teda nebolo také dôležité ako pre jeho sestru. Ich veno bolo totiž malé aj bez ohľadu na to, čo by

otec zdedil po strýkovi. Ich matka nemala nič a otec iba sedemtisíc libier, pretože druhá polovica majetku jeho prvej manželky mu patrila výhradne počas jeho života a potom mala pripadnúť synovi.

Starý pán zomrel, prečítal sa jeho závet, a ako to pri závetoch býva, priniesol rovnako veľa sklamaní ako radosti. Nebol taký nespravodlivý ani taký nevďačný, aby svoj majetok synovcovi neodkázal, no stanovil také podmienky, ktoré znížili hodnotu panstva o polovicu. Pán Dashwood oň stál najmä kvôli manželke a dcéram, nie kvôli sebe a synovi – ibaže práve tomu synovi a synovi jeho syna, štvorročnému chlapčekomu, pripadlo panstvo spôsobom, ktorý neumožňoval zabezpečiť tých, ktorí mu boli najdrahší a ktorí najviac potrebovali prostriedky, či už prostredníctvom zafaženia majetku, alebo predajom jeho cenných lesov. Všetko bolo viazané v prospech chlapčeka, ktorý si získal náklonnosť strýka pri príležitostných návštevách s otcom a matkou v Norlande, a to len tým, že sa správal ako všetky ostatné deti v jeho veku: nezrozumiteľne džavotal, nástojčivo si presadzoval svoje, vymýšľal kadejaké šibalstvá a robil náramný hluk. To prevážilo nad všetkou pozornosťou, ktorej sa starému pánovi roky dostávalo od netere a jej dcér. Nechcel však byť neláskavý a na znak svojej náklonnosti k trom dievčatám odkázal každej po tisíc libier.

Pán Dashwood spočiatku ťažko niesol sklamanie, ako radostný a optimistický človek však mohol právom predpokladať, že bude žiť ešte mnoho rokov a dobrým hospodárením získa značné výnosy z už aj tak veľkého majetku, ktorý sa dal takmer okamžite zveladiť. Ibaže šťastie, ktoré prišlo tak oneskorene, mu patrilo iba rok. Dlhšie svojho strýka neprežil a vdove a dcéram zanechal iba desaťtisíc libier vrátane neskoršieho dedičstva.

Len čo sa ukázalo, že sa blíži jeho posledná hodina, dal si pán Dashwood zavolať syna a so všetkou vážnosťou a naliehavosťou, ktorú jeho slovám dodávala choroba, žiadal, aby zaopatril nevlastnú matku aj sestry.

Pán John Dashwood nebol taký citovo založený ako zvyšok rodiny, no v takej vážnej chvíli otcove slová naňho zapôsobili, nuž slúbil, že urobí všetko, čo bude v jeho silách, aby im zabezpečil pohodlie. Otca jeho uistenie upokojilo a pán John Dashwood mal potom dosť času, aby zvážil, čo všetko by pre ne mohol urobiť.

Nebol to zlý mladík, jedine že by zlý znamenalo necitlivý a trochu sebecký. Vo všeobecnosti si ho však ľudia vážili, pretože sa pri plnení svojich bežných povinností správal slušne. Keby sa oženil s vlúdnejšou ženou, vážili by si ho ešte väčšmi, ba dokonca by sa azda stal vlúdnejším aj on sám, pretože sa oženil veľmi mladý a manželku veľmi ľúbil. Mladá pani Dashwoodová však bola jeho vernou karikatúrou – bola ešte obmedzenejšia a sebeckejšia.

Po tom, čo dal otcovi sľub, uvažoval, že zvýši majetok sestier a každej daruje ešte po tisíc libier. Bol si vtedy istý, že si to môže dovoliť. Veď k doterajším príjmom mu mali pribudnúť ešte štyri tisícky ročne a polovica majetku jeho matky. Táto predstava ho zahriala pri srdci a pomkla ho k štedrosti. Áno, dá im tritisíc libier. Bude to od neho veľkorysé a pekné! Postačí im to, aby sa mali naozaj dobre. Tri tisícky libier! Bola to značná suma, no vedel by ju našetriť. Myslel na to celý deň a potom ešte mnoho dní po sebe a neľutoval to.

Sotva otca pochovali, prišla mladá pani Dashwoodová aj s dieťaťom k svokre bez toho, aby jej vopred poslala čo i len odkaz o svojom úmysle. Nikto nemohol spochybniť jej nárok – dom patrilo jej manželovi od chvíle, čo mu otec

skonal –, no jej netaktné správanie k pani Dashwoodovej, osobitne v podobnej situácii, bilo do očí. Pani Dashwoodová však mala taký silný zmysel pre česť a štedrosť bola pre ňu taká romantická cnosť, že akákoľvek urážka tohto druhu, nech už ju spôsobil alebo trpel ktokoľvek, bola pre ňu zdrojom nevídaného odporu. Mladá pani Dashwoodová sa v manželovej rodine nikdy netešila obľube, až doposiaľ však nemala príležitosť ukázať im, ako málo dbá o pohodlie iných ľudí, ak jej to situácia dovoľuje.

Pani Dashwoodová veľmi precitovala toto nevlúdne správanie a nevestou za to úprimne pohrdala. Navždy by odišla z domu, keby ju nepresvedčilo najprv naliehanie najstaršej dcéry a potom jej vrúcna láska k všetkým trom deťom a snaha vyhnúť sa roztržke s ich bratom.

Elinor, najstaršia dcéra, ktorej rady si veľmi brala k srdcu, vynikala rozumom a chladným úsudkom, čo ju, hoci mala iba devätnásť rokov, oprávňovalo radiť matke a umožňovalo jej často v prospech všetkých mierniť horlivosť pani Dashwoodovej, ktorá by mohla viesť k nerozvážnosti. Mala vrúcne srdce, láskavú povahu a prekypovala citmi, tie však vedela ovládať. Práve túto cnosť jej matka doposiaľ nezískala a jedna z jej sestier sa rozhodla, že ju ani nikdy nezíska.

Mariannine schopnosti sa v mnohých ohľadoch v ničom nelíši od tých Elinoriných. Bola rozumná a bystrá, ale vo všetkom horlivá: v smútku ani v radosi sa nedokázala krotiť. Bola veľkorysá, milá a zaujímavá – všetko, len nie rozvážna. Podobnosť medzi ňou a matkou priam bila do očí.

Elinor so znepokojením pozorovala sestrinu prehnanú citlivosť, ale pani Dashwoodová si ju cenila a pestovala. Obe sa teraz navzájom podporovali v hĺbke svojho zúfalstva. Agóniu smútku, ktorý ich spočiatku premohol, potom samy vyhládä-

vali a ešte väčšmi ju prehlbovali. Úplne sa oddali žiaľu, každou úvahou ho posilňovali a predsavzali si, že sa už nikdy nedajú utešiť. Aj Elinor sa veľmi trápila, napriek tomu však dokázala bojovať a snažila sa vzchopiť. Vedela sa poradiť s bratom, dokázala prijať švagrinú po jej príchode a venovať jej náležitú pozornosť, snažila sa pobádať matku na podobné úsilie a povzbudiť ju na podobnú zhovievavosť.

Margaret, tretia sestra, bola dobrosrdečná a šikovná dievčina, no osvojila si už priveľa Marianninej romantiky bez toho, aby prijala aj jej dôvtip. Mala iba trinásť rokov, no nezdalo sa, že by sa v pokročilejšom veku sestrám vyrovnala.

DRUHÁ KAPITOLA



Manželka Johna Dashwooda sa pasovala do úlohy panej Norlandu a svokru a švagriné degradovala na obyčajné hostky. Správala sa k nim však zdvorilo a jej manžel im prejavoval toľko láskavosti, koľko len dokázal cítiť k niekomu okrem seba, manželky a dieťaťa. Naliehal na ne, aby považovali Norland za svoj domov, a keďže pani Dashwoodovej sa žiadne iné riešenie nezдалo dostatočne vhodné, kým si nebude môcť zaobstarať dom v susedstve, jeho pozvanie prijala.

Ostať na mieste, kde v nej všetko vyvolávalo spomienky na niekdajšiu radosť, dokonale vyhovovalo jej povahe. V období veselosti nebol nikto veselší než ona a nemohol sa viac tešiť na budúce šťastné okamihy, čo ju samo osebe činilo šťastnou. Rovnako sa však dávala unášať fantáziou aj v časoch smútku a dobrovoľne kráčala v ústrety bezútešnosti a žiaľu.

Mladej pani Dashwoodovej sa vôbec nepozdávalo, čo jej manžel zamýšľal urobiť pre svoje sestry. Ochudobniť ich drahého chlapčeka o celých tritisíc libier, veď to je príšerné! Prosila ho, aby si to ešte premyslel. Ako by sám pred sebou ospravedlnil, že by svoje dieťa, navyše jediné, pripravil o toľkú sumu? A aký nárok mohli mať na jeho štedrosť v podobe takejto veľkej sumy slečny Dashwoodovej, ktoré sú s ním pokrvne spriaznené len napoly, čo ona nepovažovala za žiadny príbuzenský vzťah. Bolo veľmi dobre známe, že medzi deťmi z viacerých manželstiev otca sa nikdy ne-

očkávava náklonnosť, tak prečo by mal ožobračiť seba a ich úbohého malého Harryho a všetky svoje peniaze rozdať nevlastným sestrám?

„Bola to otcova posledná prosba,“ bránil sa jej manžel, „aby som pomáhal vdove a jeho dcéram.“

„Trúfam si povedať, že nevedel, o čom hovorí. Stavím sa desať k jednej, že v tej chvíli nebol pri zmysloch. Inak by mu nikdy nenapadlo žiadať od teba, aby si obral vlastné dieťa o polovicu majetku.“

„Nestanovil konkrétnu sumu, drahá Fanny, len ma všeobecne požiadal, aby som im pomohol a zjednodušil im život väčšmi, než bolo v jeho silách. Možno by bolo lepšie, keby to nechal na mňa. Isto si nemyslel, že by som ich zanedbal. Keďže však trval na tom, aby som mu to sľúbil, nemohol som mu nevyhovieť. Aspoň tak sa mi to vtedy javilo. Dal som mu teda sľub a musím ho dodržať. Niečo pre ne musím urobiť bez ohľadu na to, kedy opustia Norland a usadia sa v novom domove.“

„Dobre, tak pre ne niečo urob, ale nemusí to byť práve tritisíc libier. Uvažuj,“ presviedčala ho, „ak sa s tými peniazmi rozlúčiš, už si ich nemôžeš vziať späť. Tvoje sestry sa raz vydajú a peniaze budú navždy preč. Keby sa však niekedy mohli vrátiť nášmu úbohému chlapčekovi...“

„Pravda,“ odvetil manžel vážne, „to by úplne menilo situáciu. Možno raz nastane čas, keď Harry oľutuje, že prišiel o takúto sumu. Keby mal napríklad početnú rodinu, peniaze by sa mu naozaj zišli.“

„O tom niet pochýb.“

„Hádam by teda bolo pre všetky strany lepšie, keby sa suma znížila o polovicu. Aj päťsto libier je predsa slušné prilepšenie k venu.“

„Ach! Nadovšetko veľkorysý! Ktorý brat na svete by urobil pre svoje sestry čo i len polovičnú láskavosť! Dokonca pre nevlastné sestry! Máš takého veľkorysého ducha!“

„Nechcel by som sa k nim zachovať zle,“ povedal. „Človek by v takejto situácii radšej urobil priveľa než primálo. Aspoň si nikto nemôže myslieť, že som pre ne neurobil dosť: ani ony samy by isto neočakávali viac.“

„Nevieme, čo by mohli očakávať, a ani by nás to nemalo pri rozhodovaní ovplyvniť,“ vyhlásila manželka. „Podstatné je, čo si môžeš dovoliť.“

„Určite – a myslím, že si môžem dovoliť dať každej po päťsto libier. Aj bez môjho prídavku dostane každá po matkinej smrti asi po tritisíc libier, čo je pre akúkoľvek mladú ženu úctyhodný majetok.“

„Rozhodne je a podľa môjho názoru nemôžu chcieť vôbec nič navyše. Rozdelia si medzi sebou desaťtisíc libier. Ak sa vydajú, určite sa im bude dariť, a ak sa nevydajú, môžu si spolu spokojne nažívať z úrokov z tých desiatich tisícok.“

„To je čistá pravda, preto uvažujem, či by vo všeobecnosti nebolo vhodnejšie podporiť radšej ich matku, kým žije – akousi rentou. Stovka ročne by im všetkým zabezpečila dokonalé pohodlie.“

Jeho žena si však nebola istá, či s týmto plánom súhlasí.

„Isteže,“ prikývla, „je to lepšie než sa naraz rozlúčiť s pätnástimi stovkami libier. Lenže ak bude pani Dashwoodová žiť dlhšie než pätnásť rokov, ešte na to doplatíme.“

„Pätnásť rokov! Moja drahá Fanny, nemôže mať pred sebou viac ako polovicu.“

„To isto nie, ale nevšimol si si, že ak sa ľuďom vypláca renta, žijú priam večne? Okrem toho je to statná a zdravá žena a nemá ani štyridsať. Renta je veľmi vážna vec, prichádza

každý rok znova a znova a nedá sa jej zbaviť. Neuvedomuješ si, čomu by sme sa upísali. Zažila som už veľa problémov s rentami. Moju matku totiž otcova posledná vôľa zaťažila vyplácaním troch starých sluhov a neveril by si, aké to bolo pre ňu nepríjemné. Rentu im mala vyplácať dvakrát ročne a najprv boli problémy s jej doručovaním, potom jeden z nich údajne zomrel, ale napokon sa ukázalo, že to nie je pravda. Hotové trápenie! Vravela, že jej peniaze akoby ani neboli jej, keď si na ne ustavične niekto nárokoval. Od otca to naozaj nebolo pekné, pretože inak by mala všetko k dispozícii len ona bez akéhokoľvek obmedzenia. Zanechalo to vo mne taký odpor k rentám, že by som sa ani za svet neza viazala vyplácať ich.“

„Je to určite nepríjemné, keď človeku takto každý rok unikajú prostriedky,“ súhlasil pán Dashwood. „Ako tvoja matka správne poznamenala, človek má majetok, ktorý akoby nepatrí jemu. Byť viazaný pravidelnou platbou takejto sumy v určený deň nie je v žiadnom prípade žiaduce – pripraví to človeka o nezávislosť.“

„Nepochybne. A nakoniec sa ani nedočkáš vďaky. Ony si myslia, že sú zabezpečené, ty robíš len to, čo sa očakáva, a nevzbudí to žiadnu vďačnosť. Keby som bola na tvojom mieste, rozhodla by som sa jedine na základe vlastného dôkladného uváženia. Nezaväzovala by som sa ku každoročnej platbe. Môžu prísť aj také roky, keď ti padne nanajvýš vhod ušetriť na výdavkoch sto alebo dokonca aj päťdesiat libier.“

„Myslím, že máš pravdu, láska moja. Bude lepšie, ak v tomto prípade nestanovím žiadnu rentu. Bude pre ne oveľa užitočnejšie, ak im príležitostne prílepším nejakou sumou. Pri istote pravidelných platieb by si mohli ľahko zvyknúť na márnivejší spôsob života a na konci roka by im neostal ani deravý groš.“

Takto to bude určite lepšie. Občasných päťdesiat libier im uľaví v prípadných starostiach s peniazmi a azda aj dostatočne naplní môj sľub otcovi.“

„Určite áno. Pravdupovediac, som presvedčená, že tvoj otec ani nepredpokladal, že by si im dal nejaké peniaze. Dovolím si tvrdiť, že mal na mysli len takú pomoc, akú by bolo prirodzené očakávať. Napríklad, že sa im postaráš o pohodlný domov, pomôžeš im so sťahovaním a budeš im posielat drobné dary ako ryby, zverinu a podobne. Dám ruku do ohňa za to, že nič viac nemal na mysli. Bolo by to totiž od neho veľmi zvláštne a nerozumné. Len uváž, drahý môj, ako nadmieru pohodlne môže žiť tvoja nevlastná matka a jej dcéry z úrokov zo siedmich tisícok libier. Okrem toho má každé dievča ešte po tisíccke, čo im ročne vynesie päťdesiat libier na hlavu, z čoho budú, pravdaže, prispievať matke na stravu. Dokopy budú mať päťsto ročne. Preboha, čo viac by mohli štyri ženy chcieť? Nebudú mať prakticky žiadne náklady na domácnosť. Nebudú mať žiadny koč, kone a takmer nijaké služobníctvo, nebudú nikoho hostiť a nebudú mať žiadne výdavky! Len si pomysli na to pohodlie! Päťsto ročne! Neviem si predstaviť, ako by z toho mohli minúť čo i len polovicu. Keď si pomyslí, že by si im chcel dať ešte viac, pripadá mi to nezmyselné. To skôr ony ešte budú môcť dať tebe.“

„Namojveru,“ pritakal pán Dashwood, „vidí sa mi, že máš úplnú pravdu. Otec istotne nemal na mysli nič viac ako to, čo si povedala. Teraz mi je to už oveľa jasnejšie. Svoj sľub dôsledne splním presne takou pomocou a láskavosťou, aké si opísala. Keď sa moja nevlastná matka presťahuje do iného domu, ochotne jej poskytnem svoje služby a budem jej nápomocný, ako len budem môcť. Hádám by sa hodil aj nejaký dar v podobe nového nábytku.“

„Isteže,“ súhlasila mladá pani Dashwoodová. „Treba však vziať do úvahy jednu vec. Keď sa tvoj otec s matkou presťahovali do Norlandu, nábytok zo Stanhillu sa síce predal, no všetok porcelán, servisy, prestieranie a bielizeň si nechali a tvoja matka ich má teraz k dispozícii. Nový dom si teda bude môcť takmer kompletne zariadiť.“

„To je nepochybne dôležitá pripomienka. Je to vskutku cenné dedičstvo! A pritom by sa niektoré kúsky zišli aj nám na doplnenie našej výbavy.“

„Veru. Tá raňajková porcelánová súprava je oveľa krajšia než čokoľvek v tomto dome. Podľa môjho názoru je až príliš honosná na akýkoľvek dom, ktorý si budú môcť ony dovoliť. Ale čo sa dá robiť. Tvoj otec myslel iba na ne. A musím povedať aj to, že mu nedlhuješ nijakú zvláštnu vďačnosť ani pozornosť voči jeho želaniam, pretože veľmi dobre vieme, že keby mohol, odkázal by takmer všetko im.“

Tomuto argumentu sa nedalo protirečiť. Dodal mu rozhodnosť, ktorá mu predtým chýbala. Napokon usúdil, že by bolo absolútne zbytočné, ba dokonca nevhodné, keby urobil pre vdovu a deti svojho otca viac než bežné činy susedskej láskavosti, aké navrhla jeho manželka.

TRETIA KAPITOLA



Pani Dashwoodová zostala v Norlande niekoľko mesiacov. Nie však pre neochotu presťahovať sa, keď jej pohľad na každé dobre známe miesto prestal jatriť žiaľ. Len čo sa jej nálada pozdvihla a jej myseľ sa zmohla aj na čosi iné než na trápenie duše melancholickými spomienkami, pustila sa do pátrania po vhodnom príbytku v okolí Norlandu, pretože odísť z milovaného miesta bolo nepredstaviteľné. Nenatrafila však na žiadne bývanie, ktoré by vyhovovalo jej predstavám o pohodlí a spokojnosti a súčasne by spĺňalo rozvážne podmienky jej najstaršej dcéry, ktorá vďaka svojmu spoľahlivejšiemu úsudku zavrhla niekoľko domov, pretože boli na ich príjem priveľké.

Pani Dashwoodová vedela od manžela o sľube jeho syna v ich prospech, ktorým upokojil posledné myšlienky jeho pozemského života. O úprimnosti tohto sľubu nepochybovala o nič viac ako on sám a kvôli dcéram ju to uspokojilo. Ona sama by totiž dokázala príjemne žiť aj z oveľa menšej sumy ako sedemtisíc libier. Tešilo ju to však aj kvôli samému mladému pánovi Dashwoodovi a vyčítala si, že bola predtým nespravodlivá voči jeho charakteru a pochybovala o jeho štedrości. Jeho pozorné správanie k nej a sestrám ju presvedčilo, že ich blaho mu naozaj leží na srdci, a dosť dlho sa spoliehala na jeho čestné úmysly.

Pohrdanie, ktoré od počiatku ich známosti pociťovala voči neveste, sa ešte väčšmi prehĺbilo, keď vďaka polročn-

mu pobytu pod jednou strechou lepšie spoznala jej povahu. Napriek odhodlaniu správať sa k nej zdvorilo a s materskou láskou považovali obe dámy za nemožné žiť spolu v jednej domácnosti, nebyť iste okolnosti, pre ktorú bolo podľa názoru pani Dashwoodovej potrebné, aby s dcérami ešte zotrvali v Norlande.

Touto okolnosťou bola rastúca náklonnosť medzi jej najstaršou dcérou a bratom Fanny Dashwoodovej, príjemným mladým džentlmenom, s ktorým sa zoznámili krátko potom, čo sa jeho sestra usadila v Norlande, a ktorý tam od vtedy trávil väčšinu času.

Niektoré matky by možno podporovali tento dôverný vzťah zo zištných pohnútok, pretože Edward Ferrars bol najstarší syn muža, ktorý zomrel veľmi bohatý, a iné by ho z opatrnosti možno potláčali, pretože okrem nepatrnej sumy záviselo celé jeho bohatstvo od vôle jeho matky. Pani Dashwoodová sa však nedala ovplyvniť ani jedným z týchto dôvodov. Stačilo, že sa jej zdá sympatický, miluje jej dcéru a Elinor jeho záujem opätuje. V súlade so svojím presvedčením nemohla dopustiť, aby majetkové rozdiely stáli v ceste dvom mladým ľuďom, medzi ktorými kvitne vzájomná náklonnosť, a navyše si bola istá, že Elinorine výnimočné vlastnosti si musí každý obľúbiť.

Edward Ferrars si nezískal ich priazeň žiadnym mimoriadnym šarmom ani vystupovaním. Nebol ani pekný a jeho spôsoby si vyžadovali dôvernú známosť, aby boli niekomu príjemné. Bol príliš nesmelý, aby sa dokázal otvoriť, keď však prekonal prirodzenú plachosť, jeho správanie svedčilo o prívetivom a láskavom srdci. Bol bystrý a prirodzenú inteligenciu ešte zdokonalil vzdelaním. Ani schopnosťami, ani povahou však nespĺňal želania svojej matky a sestry, ktoré

z neho chceli mať niekoho výnimočného – hoci ani nevedeli koho. Túžili po tom, aby sa presadil vo svete. Matka si želala, aby sa zaujímal o politické záležitosti, dostal sa do parlamentu alebo aby sa spojil s nejakými významnými mužmi súčasnosti. Mladá pani Dashwoodová si to želala tiež, no zatiaľ, kým by sa mu podarilo dosiahnuť niektorý z týchto žiarivých cieľov, by sa uspokojila aspoň s tým, keby sa vyvážal v obrovskom koči. Lenže Edward nemal záujem o významných mužov ani o koč. Jeho želaním bolo jedine domáce šťastie a pokojný život. Našťastie, mal ešte mladšieho brata, ktorý sa javil sľubnejšie.

Edward strávil v dome niekoľko týždňov, kým si získal väčšiu pozornosť pani Dashwoodovej, pretože v tom čase sa tak utápala vo svojom trápení, že si nevšimla okolie. Vnímala iba to, že je tichý a nenápadný, a preto ho mala rada. Nerušil jej nešťastnú myseľ nevhodným rozhovorom. K tomu, aby mu venovala väčšiu pozornosť, ju jedného dňa priviedla až Elinorina poznámka, ako veľmi sa líši od svojej sestry. Práve tento kontrast mu vyslúžil jej priazeň.

„To úplne stačí,“ povedala, „celkom stačí povedať, že sa vôbec nepodobá na Fanny. Hneď viem, že je sympatický. Už teraz ho mám rada.“

„Isto si ho oblúbiš, keď ho lepšie spoznáš,“ ubezpečila ju Elinor.

„Oblúbim?“ zopakovala matka s úsmevom. „U mňa sa sympatie rovnajú láske.“

„Možno si ho začneš vážiť.“

„Dosiaľ som nevedela, že sa dá úcta oddeliť od lásky.“

Od toho okamihu si pani Dashwoodová dala záležať, aby sa s ním lepšie zoznámila. Jej prívetivé spôsoby čoskoro rozptýlili jeho rezervovanosť. Rýchlo si všimla všetky jeho

prednosti. Možno jej v tom pomohlo aj presvedčenie o jeho náklonnosti k Elinor, tak či tak však bola presvedčená, že je to dobrý človek. Dokonca ani jeho plachosť, ktorá odpo- rovala všetkým jej zaužívaným predstavám o tom, ako by sa mal mladý muž správať, jej už nepripadala nudná, keď vedela, že má vrúcne srdce a láskavú povahu.

Len čo v jeho správaní k Elinor spozorovala aj nepatrný náznak lásky, považovala ho za hlbokú náklonnosť, ktorá isto čoskoro vyústi do svadby.

„O niekoľko mesiacov, moja drahá Marianne,“ poveda- la, „sa Elinor s najväčšou pravdepodobnosťou vydá a usadí. Bude nám chýbať, ale ona bude šťastná.“

„Ach, mama, ako si bez nej poradíme?“

„Nestratíme ju predsa úplne, moja milá. Budeme bývať len zopár míľ od seba a každý deň sa budeme stretávať. Zís- kaš brata, skutočného láskavého brata. O Edwardovom srd- ci mám najvyššiu mienku. No tváriš sa vážne, Marianne. Nesúhlasíš s výberom svojej sestry?“

„Iba ma to trochu prekvapuje,“ odvetila Marianne. „Edward je veľmi sympatický a mám ho úprimne rada. No predsa len... nie je to ten typ mladého muža... čosi mu chýba... nemá takú peknú postavu a neoplýva takým šarmom, aký by som očá- kávala od muža, ktorému sa podarí získať moju sestru. Jeho očiam chýba oduševnenosť, oheň, ktorý je dôkazom cnosti a inteligencie. A okrem toho sa obávam, mama, že vôbec nemá vkus. Hudba mu nič nehovorí, a hoci veľmi obdivuje Elinorine kresby, nie je to obdiv človeka, ktorý by dokázal pochopiť ich hodnotu. Hoci sa jej často venuje, keď kreslí, je zrejmé, že o tom v skutočnosti nič nevie. Obdivuje ju ako zaľúbený muž, nie ako znalec. Môj vyvolený by v sebe musel spájať oboje. Nedokázala by som byť šťastná s mužom, ktorého vkus sa nezhoduje s mo-